

29.10.2004

MUISTIO
YM7/400/2004

Viite
Hänvisning

Lausuntopyyntö 10.6.2004

Asia
Ärende

LAUSUNTOYHTEENVETO MIETINNÖSTÄ MELUNTORJUNNAN VALTAKUN-
NALLISET LINJAUKSET JA TOIMINTAOHJELMA

Ympäristöministeriön asettama meluntorjunnan kehittämistä koskeva työryhmä luovutti ministeriölle 22.4.2004 mietintönsä Meluntorjunnan valtakunnalliset linjaukset ja toimintaohjelma. Ympäristöministeriö lähetti mietinnön laajalle lausuntokierrokselle pyytäen lausuntoja 85 eri taholta. Vastauksia saapui 36 ja lausuntoja 35; Kansanterveyslaitos totesi, että se ei anna lausuntoa, koska heidän edustajansa on ollut mukana valmistelemassa mietintöä ja siinä vaiheessa päässyt vaikuttamaan sen sisältöön.

Yhteenvetoon on koottu lausunnonantajien kommentteja aihealueittain. Useat huomautukset sopisivat myös jonkin muun väliotsikon alle.

Meluntorjunnan linjausten ja toimintaohjelman tarve

Useiden lausunnonantajien mielestä työryhmän ehdotus meluntorjunnan tehostamiseksi on oikeansuuntainen (mm. **Puolustusministeriö, YTV, Työterveyslaitos, Satakuntaliitto, Pohjois-Savon liitto, Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, Pirkanmaan ympäristökeskus, Kuopion kaupunki, Jyväskylän maalaiskunta, Tiehallinto ja Suomen luonnon-suojeluliitto**). Useimmat tahot ovat samaa mieltä meluntorjuntatyön tarpeellisuudesta, tavoitteista ja meluntorjuntakeinoista. **Mäntsälän ympäristölautakunta** katsoo myös, että valtakunnallisten tavoitteiden ja toimintaohjelman laatiminen tuo meluntorjuntaan nykyistä selkeämpää linjausta. **Uudenmaan ympäristökeskus** lisää, että toimenpiteet ovat hyviä, mutta eivät riittäviä melutilanteen olennaiseen korjaamiseen.

Yhdessäkään lausunnossa ei aseteta meluntorjunnan toimintaohjelman tarpeellisuutta kyseenalaiseksi. Ohjelman toteutumismahdollisuuksista on kuitenkin epäilyä. Esimerkiksi **Helsingin kaupunki** toteaa, että Helsingissä ei ole mahdollista päästä toimintaohjelman mukaiseen vähenemään melulle altistumisessa. Vaikka melusteiden rakentamista lisättäisiin, esteiden rakentamismahdollisuus on rajallista. Kaupunkikuvalliset tekijät, tilan ahtaus sekä katu- ja tonttiliittymät estävät melusteiden rakentamista.

Valtiovarainministeriö kaipaasi vertailuja muihin EU-maihin nähdykseen, onko Suomen melutilanne muita maita parempi.

Ohjelman rajaus

Suomen Kuntaliitto huomauttaa, että työryhmän esityksessä ei ole tarkasteltu erilaisten liikennepoliittisten toimien vaikutuksia liikennemeluun. Myös **Suomen luonnonsuojeliitto (SLL)** pahoittelee, että ohjelmassa ei pystytty asettamaan tavoitteita esimerkiksi eri liikennemuotojen käytön kehittymiselle, koska työryhmä katsoi, että meluohjelmalla ei voida pureutua liikennepoliittikkaan. Yksityisautoilun kasvun hillitseminen ja raide- ja muun joukkoliikenteen suosiminen on kuitenkin tärkeä meluntorjunnan keino. SLL suosittelee, että jatkossa meluohjelmia ja liikennepoliittisia ohjelmia työstettäisiin rinta rinnan.

Työterveyslaitos pitää mietinnön puutteena sen rajauksesta johtuvaa keskittymistä pelkästään ympäristömeluun. Toteutuksen ohjaamiseen liittyviä standardeja ei ole luvussa tarkasteltu. Jatkotoimenpiteitä käynnistettäessä tulisi hyödyntää myös työympäristön tutkimuksen yhteydessä saatu tieto melun vaikutuksista ja torjuntakeinoista.

Säädöspohja

Valtiovarainministeriö kysyy, perustuuko valtakunnallinen meluntorjuntaohjelma kokonaan tai osittain johonkin säädökseen. **Työterveyslaitoksen mielestä** meluntorjunnan lainsäädäntöä koskevassa luvussa tarkastelu on epäyhtenäistä; osittain on viitattu sekä EY-direktiiviin että suomalaiseen säädökseen, osin vain Suomen lakiin tai asetukseen.

Alueidenkäytön suunnittelu ja liikennejärjestelmäsuunnittelu

Alueidenkäytön suunnittelun merkitys korostuu pyrittäessä meluntorjunnan linjausten tavoitteisiin (mm. **Satakuntaliitto, Suomen Kuntaliitto, Helsingin kaupunki**).

Itä-Uudenmaan liitto arvelee, että heidän alueellaan melupäästöjen vähentäminen voidaan toteuttaa pääosin maankäytön suunnittelun avulla hankkeiden valmisteluvaiheessa. **Varsinais-Suomen liiton** mielestä meluntorjunnan toimintaohjelma on käyttökelpoinen ohje eritasoisten kaavojen laadinnassa ja hiljaisten alueiden kartoituksissa. **Pohjois-Savon liitto** sitä vastoin epäilee, että maakuntakaava on meluntorjuntaa ajatellen liian yleispiirteinen suunnittelumenetelmä. **Päijät-Hämeen liitto** muistuttaa maankäytön suunnittelun risitiriidoista ja toteaa, että hyvällä suunnittelulla voidaan edistää meluntorjunnan toimintaohjelmaa ja vaikuttaa rakentamisen investointi- ja ylläpitokustannuksiin sekä maan hintaan.

Mäntsälän ympäristölautakunnan mielestä toimintaohjelmassa on maankäytöstä otettu paikoin varsin voimakkaita kannanottoja. Uusien asuinalueiden ja meluherkkien kohteiden sijoittaminen ei aina ole muut maankäyttöä rajoittavat tekijät huomioon ottaen mahdollista. Mäntsälän lausunnon mukaan tiestö ja oikorata rajaavat melualueineen kuntakeskusta niin, ettei sen järkevä kehitys ja laajeneminen voi tapahtua ilman melualueille rakentamista. **Suomen Kuntaliitto** toteaa, että sekä yhdyskuntien eheyttäminen että meluntorjunta tulee ottaa tasavertaisina huomioon kaavoituksessa. Myös **Kuopion kaupunki, Helsingin kaupunki** ja **YTV** huomauttavat, että meluntorjuntatoimenpiteitä valittaessa tulisi melun lisäksi ottaa samanaikaisesti huomioon muut oleelliset asukkaiden terveyteen vaikuttavat tekijät. Kaupunkia rakennettaessa pitäisi voida tehdä kokonaisvaltaisia arvioita eri toimenpiteiden eduista ja haitoista ja valita tyydyttävä kompromissi eri tavoitteiden kesken. Asuntojen rakentaminen meluisille, mutta keskeisille paikoille voi olla kokonaisvaikutuksiltaan perusteltua, kunhan huolehditaan riittäväillä rakenteellisilla ratkaisuilla asuntojen ja pihojen melutasoista. Helsinki muistuttaa, että uusien asuinalueiden sijoittaminen rauhallisille alu-

eille yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle saattaa hajauttaa yhdyskuntarakennetta sekä lisätä liikennettä ja melua.

Pohjois-Savon liiton ja Kuopion kaupungin mielestä meluntorjunta tulisi painottaa olemassa olevan asutuksen meluongelmiin, koska uusilla alueilla meluntorjunta hoidetaan lähikohtaisesti kaavoituksen keinoin. Liitto arvelee, että 20 prosentin vähennys melualueilla asuvien määrässä on epärealistinen, kun otetaan huomioon ennustettu taajamien voimakas kasvu. Yleisenä strategialinjauksena Pohjois-Savon liitto esittää pääliikenneväylien meluntorjunnan tehostamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa maankäytön suunnittelun ja liikennejärjestelmän suunnittelun vuorovaikutuksen merkitystä melua ennalta ehkäisevien ratkaisujen löytämisessä. **Tiehallinto** on edelleen valmis yhteistoimintaan yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmien kehittämisessä. **YM:n alueidenkäytön osasto** korostaa nopeusrajoitusten ja muiden meluntorjuntakeinojen merkitystä osana kuntien ja tiehallinnon meluntorjuntasuunnitelmia.

Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa, että merkittävä osa yritystoiminnan meluongelmista johtuu siitä, että kunnat pyrkivät kaavoittamaan häiriintyviä toimintoja alueille, joille jo aikaisemmin on sijoitettu jonkinlaisia meluhaittoja aiheuttavia toimintoja. Keskusliitto korostaa, että hyvin toteutetulla maankäytön suunnittelulla ja parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan perustuvalla ympäristölupamenettelyllä yritysten aiheuttamat meluhaitat on hallittavissa.

Hiljaiset alueet

Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) pitää erityisen kannatettavana sitä, että erityyppisten hiljaisten ympäristöjen säilyttäminen on nostettu yhdeksi ohjelman päämääräksi ja tavoitteeksi. Myös **Kuopion yliopisto** ja **Jyväskylän ympäristölautakunta** pitävät erityyppisten hiljaisten alueiden säilyttämistä erittäin tarpeellisena. **Uudenmaan liitto** on jo aloittanut vaihemaakuntakaavan laadinnan yhtenä tavoitteenaan maakunnan hiljaisten alueiden säilyttäminen ja niiden turvaaminen. **Pohjois-Savon liitto** ja **Pirkanmaan ympäristökeskus** muistuttavat hiljaisten alueiden kartoituksissa kahdesta tarkastelutasosta: taajamien pienet hiljaiset alueet kävelymatkan päässä ja toisaalta harvaan asutut seudut tai luonnonsuojelualueet. **Pohjois-Pohjanmaan liiton** käsityksen mukaan hiljaisten alueiden suunnittelussa tulisi aihetta lähestyä monipuolisena äänimaisematarkasteluna, jossa ns. hiljaiset alueet ovat yksi osakysymys.

Puolustusministeriö haluaa varmistaa, että valmisteltaessa hiljaisia alueita koskevia esityksiä puolustusvoimien toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että määriteltäessä eri tyyppisiä hiljaisia alueita tarvitaan ohjearvoja, jotta mitä tahansa aluetta ei voitaisi nimittää hiljaiseksi alueeksi. Hiljaisten alueiden luokittelussa tarvitaan myös uusia indikaattoreita esimerkiksi kuvaamaan satunnaisen melun määrää alueella. **YM:n alueidenkäytön osasto** on varautunut jatkamaan hiljaisten alueiden kriteerien kehittämistyötä.

Luonnonsuojeluliitto esittää, että hiljaisten alueiden luonnonrauhan turvaamiseksi tulisi maastoliikennelakia muuttaa siten, että epävirallisten moottorikelkkaurien perustaminen pelkästään maanomistajan luvalla estyy. Vesijeteillä ja vastaavilla ajelu on ohjattava tietuille, niille erikseen varatuille alueille. Myös häiriöttömän vesillä liikkumisen valvonnan voimavaroja ja valistustyötä on lisättävä.

Suomen Kuntaliitto haluaa varmistaa, ettei hiljaisten alueiden säilyttäminen muodosta yhdyskuntarakenteen järkevän eheyttämisen estettä.

Ajoneuvot ja laitteet

Kuopion yliopiston lausunnossa kiinnitetään huomiota moottoripyörien meluisuuteen. Toimintaohjelmassa olisi tullut nostaa esille meluisien liikennevälineiden käytön rajoittaminen. **Ajoneuvohallintokeskus** (AKE) puolestaan muistuttaa, että AKE ja katsastustoimipaikat voivat vaikuttaa vain niiden ajoneuvojen melupäästöihin, joille on määrätty katsastusvelvollisuus. Määräaikaikatsastusvelvollisuutta ei ole mm. moottoripyörillä ja moottorityökoneilla.

Työterveyslaitos kritisoi meluntorjuntasuosituksen painottumista rengasmelun ehkäisemiseen. **Helsingin kaupunki** taas esittää, että hiljaisten tiemateriaalien ja renkaiden tutkimusta ja tuotekehittelyä pitäisi huomattavasti lisätä. **Tiehallinto** muistuttaa, että hiljaisten välineitten, prosessien ja toimintatapojen kehittäminen kuuluu tienpidon tuottajille, ei enää Tiehallinnolle. **Porin kaupunki** toteaa, että raskaan tavaraliikenteen siirtäminen kiskoille tulee nähdä myös yhtenä meluntorjunnan keinona.

Tietyt melukriteerit täyttävän kaluston käyttö yöajan kuljetuksissa olisi yksi keino edistää ohjelman tavoitteita, huomauttaa **Pirkanmaan ympäristökeskus**.

Suomen ympäristökeskus (SYKE) haluaisi siirtää heille vastuutetut koneiden ja laitteiden melupäästöjä koskevat tehtävät alueelliseen ympäristökeskukseen, koska SYKE:lla ei ole alan asiantuntemusta.

Ympäristöluvut ja ympäristönsuojelumääräykset

Muutamissa lausunnoissa viitataan ympäristölupakäytäntöön melutilanteen parantajana. **Oulussa** on käytetty hyväksi mahdollisuutta vaikuttaa meluntorjuntaan ympäristönsuojelumääräysten avulla. Paikallisia ympäristönsuojelumääräyksiä on sovellettu vuoden 2003 alusta alkaen. Oulun kaupunginhallituksen mukaan mietinnössä kuitenkin yliarvioidaan ympäristönsuojelulain ja -määräysten mahdollisuuksia puuttua melu- ja tärinähaittoihin.

Puolustusvoimien toiminta

Puolustusministeriö edellyttää, että meluntorjunnan kohdistuessa maanpuolustukseen tulee lähtökohtana olla se, että puolustusvoimien toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan ja että otetaan huomioon myös taloudelliset resurssit, kansainvälisesti kehittyvän ase- ja teknologian asettamat vaatimukset ja kansainvälisen yhteistyön mukanaan tuomat haasteet. Sotilasmelun vähentäminen tulee tapahtua puolustusvoimien lähtökohdista. **Satakuntaliitto** pitää tärkeänä Suomen kuntaliiton ja puolustusministeriön täydentäviä lausumia. Liitto tähdentää, että puolustustarkoituksiin kehitettyjen alueiden toiminta- ja kehittämisedellytykset tulee säilyttää.

Melutason ohjearvot ja tavoitearvot olemassa olevien alueiden melutason alentamiseksi

Helsingin kaupunki pitää ehdotusta melun ohjearvojen tarkistamisesta hyvänä mainiten erityisesti enimmäisäänitasot ja yksittäisistä melutapahtumista aiheutuvat häiriöt. Samoin **Porin kaupungin** mielestä monet meluntorjuntaan liittyvät asiat vaativat edelleen lainsäädännön ja yksityiskohtaisempien ohjauskeinojen kehittämistä.

Kuopion yliopisto ja **Luonnonsuojeluliitto** toteavat lausunnoissaan, että ohjelmassa olisi tullut selkeästi ilmaista se periaate, että melualueille rakennettaessa ulkomelutason ohjearvo 55 desibeliä tulee alittaa myös rakennuksen meluisammalla puolella.

Kuopion kaupunki haluaisi tietää, missä määrin melutason ohjearvojen noudattaminen on vakiintunut käytännöksi maan eri kunnissa ja kuinka paljon ohjearvojen tulkinnoissa on vaihtelua. Ohjearvojen käyttöön ja tulkintaan tarvitaan selvennyksiä ja tarkennuksia. Jos asuntojen tulisi olla kokonaan ohjearvoissa määritettyjen melutasojen ulkopuolella, kerrostalojen rakentaminen kadun varteen ei olisi enää mahdollista. **Luonnonsuojeluliitto** painottaa, että ohjearvojen sitovuutta tulee lisätä. SLL kannattaa sekä enimmäismelutason että moottoriturheilumelun ohjearvojen laatimista.

Luonnonsuojeluliitto esittää myös, että ohjearvoja tarkistettaisiin niin, että ne laajennetaan koskemaan ympäristönsuojelulain lupaharkintaa ja ilmoitusmenettelyä, ja että erityistapauksissa on sovellettava ohjearvoja alempia melutasoja. SLL kannattaa nykyisten melutason ohjearvojen lisäksi monipuolisempaa haittojen tarkastelua, huomion kiinnittämistä mm. meluhuippuihin, melun toistuvuuteen ja taajuusjakaumaan.

Tiehallinto mainitsee, että Suomessa tullaan jatkossa tekemään meluselvityksiä kahdella tavalla, perustuen joko ympäristömeludirektiivin mukaisiin tai kansallisiin melun tunnuslukuihin. Eroa kahdenlaisten selvitysten välillä ei voitane ylläpitää. Myös **Luonnonsuojeluliiton** mielestä suomalaiset ohjearvot tulisi harmonisoida soveltuvin osin ympäristömeludirektiivissä määriteltäviin indikaattoreihin.

Mäntsälän ympäristölautakunta toteaa, että meluntorjunnan ohjearvojen tarkistaminen ja eri melulähteille sekä tärinälle asetettavat ohjearvot ovat tarpeen. **Helsingin kaupunki** kaipaa tärinän mittauskäytäntöjen ja haittojen arvioinnin selkiyttämistä. Myös **Tiehallinto** odottaa tärinän ohjearvoja edellytyksenä tärinähaittojen vähentämiselle.

Luonnonsuojeluliitto kannattaa tavoitetta alentaa asuinalueilla liikenteen aiheuttamia melutasoja niin, että päiväajan keskiäänitaso on korkeintaan 55 dB. Työryhmä määritteli, että rajana asemakaava-alueilla olisi 60 dB. SLL painottaa, että kaikki ylitykset 55 dB tasosta tulee tarkkaan perustella. 65 dB tasoa asema-kaava-alueiden ulkopuolella SLL pitää ehdottomasti liian korkeana ja esittää, että 60 dB raja keskiäänitasolle koskisi kaikkia asuinalueita sekä oppilaitosten, päiväkotien, vanhainkotien ja sairaaloiden oleskelu- ja piha-alueita. SLL esittää ohjelman tavoitteisin myös seuraavaa lisäystä: Olemassa olevilla asuinalueilla melutasoja alennetaan niin, että pysyvällä asutusalueella asuvat eivät altistu öisin yli 50 dB ulkomelutasolle. Täydennysrakentamisesta SLL esittää, että mikäli uusia asuntoja melualueille rakennetaan, täytyy julkisivun ääneneristävyydellä ehdottomasti turvata se, että sisätilojen päiväajan ohjearvot eivät ylitä. Rakennuksesta täytyy löytyä myös riittävän hiljainen sivusta makuuhuoneille.

Työryhmä painottaa mietinnössään päivämelutasoja. **Siilinjärven kunnanhallitus** muistuttaa, että maaseutumaisilla alueilla tie- ja ratamelun yömelutasot ovat usein kriittinen kaa-voitusta ja meluntorjuntaa mitoitettava tekijä. Myös **Pirkanmaan ympäristökeskus** kritisoi sitä, että mietinnössä on kovin vähän tarkasteltu toimenpiteiden vaikutusta yöajan meluun ja tärinään.

Kuulonhuoltoliitto esittää, että ympäristömelua koskevan politiikan perustana olisi käytettävä tieteellisiä tutkimustuloksia, joissa meluherkkyyden yksilöllinen vaihtelu otetaan huomioon.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) haluaa, että meluvaikutusten pääkriteereinä pidettäisiin esiintyvyyttä ja ilmaantuvuutta. Väestön sairastavuutta ja riskiä sairastua johonkin

tautiin sekä vaihtoehtoisten hoitotoimenpiteiden tehokkuutta kuvataan terveydenhuollossa taudin vallitsevuuden ja ilmaantuvuuden avulla. Koska ulkomelun voimakkuus selittää vain osan yksittäisten kansalaisten kokemien meluvaikutusten vaihtelusta, meluntorjunnan toimintaohjelmassa tulisi käyttää näitä samoja suureita kuvattaessa nykytilannetta ja asetettaessa tavoitteita. STM toteaa, että kaikissa muissa EU:n jäsenmaissa on käytössä maankäytön suunnittelussa joko moniportaisemmat ohjearvot tai sitten ohjearvo on merkittävästi suurempi. Korkeiden arvojen käyttö edellyttää kuitenkin erityistä hyväksyntää.

Meluntorjunnan valistus, koulutus ja tutkimus

Satakuntaliitto perää pitkäjänteistä työtä melukysymysten esiin tuomiseksi eri ikäluokkien ympäristökasvatuksessa. **Oulun kaupunki** kannattaa melua ja tärinää koskevan asiantuntijatiedon lisäksi kuluttajille annettavan tiedon lisäämistä.

Työterveyslaitos kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntijoiden koulutuksen varmistaminen tulisi kuulua kaikkiin vaihtoehtoihin strategialinjauksiin, ei vain tavoitevaihtoehtoon. Myös **Luonnonsuojeluliitto** kaipaa kaavoittajien koulutusta. **Mäntsälä** haluaisi lisätä asiantuntijoita mm. rakenteellisten meluntorjuntatoimenpiteiden valitsemiseen. **Siilinjärvi** huomauttaa, että sekä kuntien että niitä avustavien konsulttien meluntorjunnan asiantuntemus vaihtelee huomattavasti. Tästä syystä ympäristöhallinnon opastava, tulkitseva ja valvova rooli kaipaa panostusta.

Kuopion yliopisto huomauttaa, ettei ympäristötieteiden koulutusohjelman osalta voida yhtyä työryhmän mielipiteeseen, jonka mukaan meluntorjunnan koulutus olisi Suomessa vähäistä ja hajanaista. Mietinnön puutteena on heidän mielestään myös se, ettei siinä esitetä toimenpiteitä oppilaitosten melualan opetuksen kehittämiseksi.

Ainakin **Luonnonsuojeluliiton**, **Pohjois-Savon liiton**, **Oulun kaupungin** sekä **Pirkanmaan ja Uudenmaan ympäristökeskusten** mielestä meluntorjunnan ja tärinän tutkimusta ja osaamista olisi tehostettava.

Helsingin kaupunki toivoo, että kiinteistökohtaisesta meluntorjunnasta laadittaisiin ohje, josta löytyisi tietoja mm. ikkunoiden vaihtamisesta ja melua torjuvan tonttiaidan rakenteesta.

YM:n alueidenkäytön osasto huomauttaa, että laadittaessa ohjeita rakennusten ulkovaiipan ääneneristävyyden parantamiseksi on tärkeää ottaa huomioon myös rakennusperintö ja kulttuurihistorialliset seikat.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että toimenpideohjelmassa olisi syytä mainita melun päävaikutusten esiintyvyyden ja ilmaantuvuuden tutkimustarve. STM muistuttaa myös, että terveysvaikutuksiin perustuvat ympäristömelun ohjearvot ilmoitetaan yleensä kynnysarvoina, eli arvoina, joiden ylittyessä melu voi aiheuttaa terveyshaittaa. Käytännössä melutaso ohjearvoissa esitettyihin kynnysarvoihin ei päästä. Hyväksyttäessä ohjearvoja suurempia ulkomelutasoja tulisi selvittää, millaisia terveysvaikutuksia ja –riskejä ohjearvot ylittävällä melulla kulloinkin on. Olisi hyödyllistä tarkastella myös melun lyhytaikaisia vaikutuksia ja vaikutuksia, joiden esiintyminen edellyttää pitkäaikaista altistumista melulle.

Meluselvitykset ja meluntorjunnan tietojärjestelmä

Siilinjärven kunta huomauttaa, että meluntorjuntasuunnitelmiin liittyvässä toimenpiteessä 2 mainittu "merkittävä melulle altistuminen" jää määrittelemättä. Koska toiminnanharjoit-

tajien laatimat meluselvitykset ovat usein liian yleispiirteisiä, ympäristöhallinnolla voisi olla keskeinen rooli meluselvitysten luotettavuuden varmistajana.

Ympäristöministeriön alueidenkäytön osasto on valmis osallistumaan tutkimusohjelmaan, jolla saataisiin nykyistä parempi tietopohja melulle altistuvien määrästä katujen melualueilla. **Satakuntaliitto** ja **Siilinjärvi** pitävät tärkeänä meluntorjunnan tietojärjestelmän kehittämistä niin, että kaavoittajat voisivat hyödyntää järjestelmää. Siilinjärvi muistuttaa kuitenkin selvitysten tason vaihtelevuudesta ja tietojärjestelmien yhteensopivuudesta johdetuista mahdollisista ongelmista. **Pirkanmaan ympäristökeskus** lisää, että tietojärjestelmän täydentyessä sen avulla olisi mahdollista seurata meluntorjuntaohjelman tavoitteiden toteutumista erilaisten väestöryhmien kannalta.

Suomen ympäristökeskus (SYKE) ilmoittaa, että Länsi-Suomen ympäristökeskus on kehittänyt ja ylläpitänyt ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, jonka tulisi sisältää myös melutietoja.

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää, että ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö ottaisivat vastuun ns. hiljaisten alueiden lähtötilanteen selvittämisestä koko valtakunnan tasolla olemassa olevien digitaalisten tietojen avulla. Muun toiminnan kuin liikenteen äänimaisemamerkityksen tulkinta voitaisiin sitten tehdä maakunnallisten liittojen ja alueellisten ympäristökeskusten yhteistyönä.

Meluntorjunnan kustannukset ja hyödyt sekä ohjelman rahoitus

Valtiovarainministeriö (VM) toteaa, että työryhmän arvio kustannuksista on liian suppea. Etenkään valtion ja kuntien ulkopuolisille tahoille koituvia kustannuksia ei ole riittävästi selvitetty. Samaa mieltä ovat mm. **Helsingin kaupunki**, **Päijät-Hämeen liitto** ja **Siilinjärven kunta**. VM huomauttaa, että toimenpiteiden kustannuksia esiteltäessä ei ilmene, kuinka paljon siihen käytetään varoja nykytasolla. Myös **liikenne- ja viestintäministeriö** pitää hyötyjen laskennallisten rahallisten arvojen puuttumista selkeästi raportin puutteena. Hyötykustannussuhteen puuttuessa meluntorjunnan hyödyllisyyttä ei voida verrata samalla mittarilla muiden hankkeiden kanssa.

Työterveyslaitos muistuttaa, että meluntorjuntatyö on taloudellisesti kannattavaa, sillä verrattuna melun aiheuttamiin yhteiskuntataloudellisiin kustannuksiin kalleimmankin toteuttamisvaihtoehdon kustannukset jäävät vain 10 prosenttiin melusta yhteiskunnalle aiheutuvista kustannuksista. Tämä tulisi tuoda paremmin esille.

Monet tahot (esim. **Suomen Kuntaliitto**, **Helsingin kaupunki**, **Uudenmaan liitto**, **YTV** ja **Nurmijärven kunta**) pitävät meluntorjunnan kustannuksia suurina ja epäilevät, että toimintaohjelman toteuttaminen voi olla kustannussyistä vaikeaa. Kokonaiskustannukset yhtä melualueelta pois jäävää asukasta kohden ovat Kuntaliiton mukaan noin 2250 euroa. Helsingissä on laskettu meluntorjuntaohjelmien kustannuksiksi kaupungin alueella 30 miljoonaa euroa. Sen lisäksi tulevat uusien asuntoalueiden ja väylähankkeiden meluntorjuntainvestoinnit. Viime vuosina Helsingin meluntorjuntainvestoinnit ovat olleet 2 – 5 miljoonaa euroa vuodessa.

Kuntaliitto tähdentää, että kuntien kustannusosuuksia ei voitane merkittävästi kasvattaa. **YTV** ehdottaakin, että jatkossa valtion tulee osoittaa riittävät määrärahat pääkaupunkiseudun meluntorjuntaohjelmien toteuttamiseen. **Oulun** kaupunki muistuttaa, että melun- ja tärinäntorjuntatyön tulee kohdistua eniten hyötyä tuottaviin toimiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) kannattaa tavoitevaihtoehtoa (30 milj. €/v) pitkällä tähtäyksellä. Se toteaa kuitenkin, että koska meluntorjuntatoimet olemassa olevalla

liikenneverkolla rahoitetaan perusväylänpidon momentilta, ilman perusväylänpidon rahoituksen lisääntymistä edes suunnitelmavaihtoehto ei todennäköisesti toteudu kuin osittain. Uusien hankkeiden meluntorjuntaan panostetaan arviolta 4-5 miljoonaa euroa vuodessa. Tienpidossa on tällä hetkellä priorisoitu tärkeimmiksi tehtäviksi liikenneverkkojen kunnon säilyttäminen ja liikenneturvallisuus. Ympäristötavoitteista LVM pitää pohjavesien suojausta tärkeämpänä kuin meluntorjuntaa. Meluntorjunnan rahoituksen varmistaminen edellyttäisi meluntorjuntatoimien saamista teemapaketiksi valtion talousarviossa, jolloin sille olisi määritelty oma rahoitus. Myös **Mäntsälä** esittää, että valtion tulisi osoittaa Tiehallinnolle nykyistä huomattavasti suuremmat määrärahat meluntorjuntaan, jotta Tiehallinto melun aiheuttajana voisi toteuttaa vastuunsa. **Helsingin** lausunnossa mainitaan, että koska liikenteen maksamat ajoneuvo- ja polttoaineverot kertyvät valtiolle, tulisi valtion kattaa nykyistä suurempi osuus meluntorjunnan kustannuksista.

Päijät-Hämeen liitto muistuttaa, että erilaisten hiljaisiin alueisiin liittyvien selvitysten kustannukset ja niiden rahoitus tulisi olla esillä.

Mäntsälän ympäristölautakunta toivoo, että talojen ääneneristyksen parantamiseen saataisiin erillinen korjausavustus. Myös **Helsingin kaupunginhallituksen** mielestä asukkaila tulisi olla informaatio-ohjauksen lisäksi mahdollisuus saada taloudellista tukea omatoimiseen meluntorjuntaan.

Turun kaupunki ei pidä suotavana, että kuntien kustannuksia tai byrokratiaa lisätään ja pitää myös kyseenalaisena asukkaiden kustannusten lisäämistä ilman asukkaiden ilmaisemaa tarvetta. Myös **Helsingin kaupunginhallituksen** mielestä kunnilla tulee olla itsenäisesti mahdollisuus määritellä kulloinkin meluntorjuntaan mahdollinen taloudellinen panostus. Tämän vuoksi meluntorjuntaohjelmasta ei tulisi tehdä aikataulullisesti sitovaa, vaan ainoastaan tavoitteellinen.

Tiehallinto on priorisoinut ympäristöhaittojen vähentämisessä pohjavesiriskien torjunnan meluntorjunnan edelle kunnes pohjavesien suojausohjelma on saatettu loppuun. Ilman rahoitustason nousua Tiehallinto ei pysty sitoutumaan tavoitevaihtoehtoon mukaisesti meluntorjuntainvestointeihin. Meluntorjuntaan tulisi kehittää uusia rahoitus- ja toteutusmalleja.

Kuntaliitto pitää meluntorjunnan toimintasuunnitelman edellytyksenä valtion rahoitusohjelmaa, jolla katettaisiin sekä valtion että kuntien tavoiteohjelman mukaiset arvioidut kulut. Meluntorjunnan toimintaohjelma voitaisiin rahoittaa ohjelmalla, johon ohjattaisiin esimerkiksi liikennesuoritemäärän kasvusta johtuva polttoaineveron lisätulo. Kuntaliiton täydentävään lausumaan viitataan useissa lausunnoissa, esimerkiksi **Nurmijärjen kunta** ja **Luonnonsuojeluliitto** ilmoittavat tukevansa lausumaa.

Valtioneuvoston periaatepäätös

Valtiovarainministeriö esittää, että työryhmän ehdotuksia tulisi arvioida kussakin työryhmän mainitsemassa vastuuorganisaatiossa. VM ottaa tarvittaessa työryhmän ehdotuksiin kantaa vastuuorganisaatioiden kannanottojen jälkeen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ilmoittaa vastustavansa valtioneuvoston periaatepäätöksen antamista meluntorjunnasta, koska silloin priorisointi muihin sen hallinnonalalla toteutaviin toimiin nähdessä jäisi tekemättä. LVM haluaa, että meluntorjuntaan sen hallinnonalalla käytettävästä rahoituksesta päätetään yhdessä muita tavoitteita toteuttavien toimien rahoituksen kanssa. Myöskään **Uudenmaan liitto** ei pidä valtioneuvoston periaatepäätöksen laatimista perusteltuna, kun ohjelman toteuttamisen vaikutuksia mm. aluerakenteeseen tai kuntien talouteen ei riittävästi tunneta.

Satakuntaliitto yhtyy **Suomen kuntaliiton** täydentävään lausumaan, jonka mukaan valtioneuvoston periaatepäätöksen tarkasteluun tulisi liittää erillinen tarkastelu siitä, minkä muiden ympäristöhaittoja vähentävien ja hyvinvointia lisäävien ohjelmien kanssa meluntorjunnan toimenpideohjelma kilpailee ja miten näiden ohjelmien toimeenpanoon voidaan esittää riittäviä resursseja. **Itä-Uudenmaan liitto** toteaa Kuntaliiton lausuman mukaisesti, että valtioneuvoston periaatepäätöksessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ohjelman rahoitusmalliin. Lisäkustannusten osoittaminen kuntataloudelle ei ole mahdollista ilman että tarkistetaan ajoneuvoliikenteestä tulevan verokertymän kohdentamista ohjelman toimenpiteisiin.

Kuntaliiton mielestä periaatepäätökseen mahdollisesti tulevat suunnittelujärjestelmää koskevat velvoittavat toimenpiteet tulee rajata ympäristömeludirektiivin mukaisiin taajamiin. Toimintasuunnitelmaa tulee käsitellä kuntien talous- ja hallintoneuvottelukunnassa (KUT-HANEK).